

Jaunimas

Mėnesinis laikraštis skiriamas jauniems.

TURINIS: Menkas ir givas žmogus. — Rozės Meilė. — Iš kasdienio mano prietiros: Tikimi žmonės; Apvaizda. — Apžvalga: Mūsų laiko žiniai ir žmogus; Vokietų atsiminimo Sventės; Lietuvių tautos negarbė ir garbė; "Sántaros" draugijų suvažiavimas; "Birutės" laikraštis sustojo ejes; Lietuvių Koncertas ir Teatras Klaipėdoj. — Pasikalbėjimai: Ar buvo kuomet-nors kokie pranašai? Ar žmogus savo trūsų gali įgiti visa-tai, ko jis nori? Kâm žmonės linksminas, ir tt.? Ar ĩra pasaulij palaima ir tt.? — Nauji rãštai: Br. Vargšas, Gadĩnės Žaizdos; James Allen - St. Biežlis, Iš Širdies; James Allen - St. Biežlis, Kaip Žmogus mãsto; Gerhard Hauptmann - J. Laukis, Audėjai; Harry L. Newton - J. Ilgaudas, Namai Pragarai; Vidũnas, Lietuvos Pasakelė. — Iš leidjũ ir tt. Vaizdelis.

MENKAS IR GIVAS ŽMOGUS.

Pirm keliũ savaitiũ skaitiau apĩsakele¹⁾. Jos pãbaigã priėjus mân skaudu pasidãrė. Jautiausi viduje sužeistas. Maniau: Ar gali ištikrũjũ apšviesti žmonės tikėti žmogũ pasiliekanč visã ámziũ tokiãm, koks jis gimė ĩra? Ar teisĩbė, kad žmoniškasis žmogaus didumas nebũtũ didesnio tvirtumo negu koks didis burbulas?

Apĩsakelė tokia. "Kaži-kur kalnĩnuose, tur bũt Tyrolũ zemėje, buvė ĩpatingas ũkis. Isteigtas tasai kokio kunigo visai dãr negirdėtãm tikslui. Norėjes kunigas, kad tše rastũ priebėgos, dãrbo ir meilės visokie nubausti piktãdariai, kuriũ paprastai kiti žmonės baidos. Pats neturėdamas turto, kunigas turėjes ilgai vargti ir rinkti, kol ne-

¹⁾ Der Sonnenhof, Blätter für Volkskultur, Schöneberg-Berlin 1913 Nr. 17.

galējes īsteigti šitā pagālbos vietā silpniesiems zmoniū broliams. Bet didioji jo meilē ī juos jām suteikusi gālēs savo plānā īspildīti. O su ta pātia meile jis visus priēmes, kurie tše priebēgos jieškoje. Ta jo meilē gīdusi nelaiminguosius ir juose auginusi zmoniškumā. Ir jie net pradēje jausti meile ir dēkingumā ī jī.

Po tūlū metū parējes īš vieno kalējimo paklausimas, ar kunigas negalētū priimti savo ūkin vienā dār buvusī kālinī. Tojo pavardē rodēsi jām pazīstama. Ir perskaites rāštā, kuriame to zmogaus āmzius aprašītas buves, kunigas labai sujudes. Atmines, kaip daugiau negu 20 metū atgal jaunas zmogus, studentas, turējes tūlus mēnesius sēdēti kalējime su minētu piktādariu. Studentas buves atlauzes savo dēdēs spintā ir piningū īšvoges. Šis studentas buves kunigas pats.

Ir labai dabar jis pabijojes tā zmogū priimti ī savo namus. Po ilgo svarstīmo tai tik padāres. Iš pradios tasai ir dirbes su kitais. Bet īšlengvo atsimines, kur kartā susitikes su tuo kunigu, pradējes kitoks pastoti. Pagaliaus net drāsiai pasiēmes īš kunigo kambario šautuvā ir naktimis mediojes girioj. Kunigas jī uztīkojes, kaip līgiai pro langā īlipes ī kambarī ir, pastātes šautuvā, vēl īšlipti norējes pro langā. Kunigui jī subārus ir jām grumsdus jī atgāl nusiūsti ī kalējimā, vagis tiktai atsākes: Ak—jūs! ir pro langā šokes laukan.

Sitas: Ak—jūs! kunigui taip labai širdīje atsitrenkes, kad visā tvirtumā prapuldes. Greit naujai

pritikes minimā zmogū, kaip slapstīdamos vēl bandes su spāstais eiti girion kokī girinī gīvulī susigauti. Kunigas skaudiai supīkes, īpatiai īš tojo begēdos atsākīmū, ir būdamas drūtas vīras jī mušes, kad ans visai sugriuves o tad pašokes ir pabēges.

Kunigas pasirīzes kitiems prie jo prieglaudos rādusiems zmonēms visā apie save pasakīti. Bet jo priēšas jau buves piktā sēklā ī jū širdis sējes. Ir kunigui vos pradējus papāsakoti apie savo nusižengimā, jo zmonēs su pāšaipā ī jī žvelge, vienas net šaukes: piktādarī! Taip jū širdīse buve īšnīke, kā geras ir su pasišventimu atliktas kunigo dārbas buves augines.

Nusimines matīdamas, kaip jo tikējimas zmoniū prakilnumu tobūlas apsirikimas buves, kunigas visiškai sunīkes. Ir paēmes lāzdā īšbēges ī kālnus. Vaikštiojes be ramībēs visā dienā. O nāktiai priējus paklīdes ir užsimušes, nukrites ī kokī bedugnī. Mediai aplink jī šlamēje mirties giesmes.”

Nuējes pas savo sielos bitulī apie tai pasišnekējau. Ir jisai tārē taipo: ”Ira tokiū zmoniū, koku tas tos apīsakos kunigas pastatītas. Ira juose užauge, ko pirma nebuvo. Šita naujoji jū gīvībē īra reiškinīs, jog jie īra kaipo zmonēs gīvi. Kas pirma jais apsireiškē, buvo žemesnio zmogaus stovio žīmiai. Tie dabar īra dinge, ir jū vietā užēme kito, augštesnio pasaulio zmogus, gīvesnis, galingesnis, prakilnesnis. Jo veikimai todēl ir visai kitokie. Ir tik tiek teturi bendro su buvusiais, kad jie virsta naujo zmogaus īstangomis.

Ira ir tokiu žmonių, kaip tie kaliniai. Iš jų veikimo tepasirodo prasto žmogaus reikalavimai ir geidimai. Tikrai pavidalu, kalba ir protu jie siektiek skiriasi nuo gyvulio. Prakilnioji žmogaus gyvibė vos trumpam laikui tepasirodo. Dėkingi tokie žmonės tikrai už kūnu patirtą smagumą. Ir ta dėka vos akies mirksni tesušvinta. Žmogus tokiuose žmonėse yra tikrai kaip koks augmens grūdas arba diegas.

Sitas diegas gali ir turi augti. Gyvenimas jį augina žiaurumu ir švelnumu kaip neapvilbinamas teisėjas ir malonus geradaris. Gyvenime susieina žmogus su žmogumi. Ir ypatingos galės spindi iš vieno į antrą, ypatinga deginanti ugnis, ypatingas palaiminimas. O kas iš vieno pareina kitam, tas tame atitinkama gale ir augina.

Tu žinai, kuo dabar viena gamtos mokslo šaka, būtent fizika, virto. Nuostabūs elementas, vadinamas Rādū, pastoja vidurinė ypatingo tūrinėjimo. Žinoma dabar, kad mūsų pasaulio materija pastoja ir dingsta neregimose, anapus kuno pajutimo esantiose materijose. Ir žinoma, kad toji materija yra visai kitas pasaulis su visai nuostabomis galėmis, kurių veikimo trikdinti negali nei didiausios šio regimo pasaulio jėgos. Tarsi stebulų pasaulis yra ir elektrikos dirva.

Bet, žinoki, ta sritis nėra, žiūrint nuo mūsų dvąsios, anapus mūsų. Visi nuostabūs jų apsiškimai yra net rambūs, nerangūs suliginant su mūsų geismais, troškimais. Ir vos galima dār ko

panašaus rasti tarp jų ir žmogaus mintių ir mąnimo gyvenimo. O visai augštai už visa stovi žmogus su savo žmoniškumu. Istikrųjų mes žiūrime, turime žiūrėti žemėn į tą sritį, kurią nunai, kaip "anapusini" tūrinėja mokslininkai.

Ir kaip Rādū apsiškimai nepasidaro iš nutveriamos materijos, taip ir įvairioji žmogaus gyvibė nepareina iš smagenių. Kiekviena gyvibės rūšis turi savo sritį, savo pasaulį. Ir tse ji veikia ir sukelia atitinkamas jėgas. Ligotas žmogaus kūnas pastatytas tse, kur kaitosi spindantiųjų elementų spinduliai visai nuostabiai atsigauna. Negalima, kad menkas žmogus pasiekamas gyvo žmogaus apsiškimų nepradėtų tarpti!

Žmoniškumas ir piktadaris auga, kad tasai stojasi po veikimu prakilno žmogaus. Tik žmoniškumo diegas neturi būti numires. Ir nereikia laukti, kad žmoniškumas tuojau pradėtų gražiai židėti. Kuo-geresnis augmuo, tuo-slankiau jis auga.

Tai tu tikrai žinai, ir žino tą visi, kurie stengiasi kiek įmanėdami nors kiek augštin užkopti tobūluman. Ir todėl pirmas iškilusio žmogaus žimis yra ne tikrai kanta bet ir kantra. Neuztenka tik trumpam laikui būti meilingu, veiklu, tvirtu, nors ir tūliems metams. Reikia nesiliauti tokiams būti. Nenuilsti, nenusiminti, nepamesti tikėjimą žmonėmis, tai yra patis žimiasieji apsiškimai gyvo, didio žmogaus.

Todėl tos apšakos užbaiga nėra teisinga. Kad tas kunigas nebuvo piktadariu, nors buvo kartą

ir voges, parodo visas jo gyvenimo dárbas. Todél save tokiu ir negaléjo jausti, nors visas pasaulis jį bûtú tuo pašaukes. Kad jis buvo žmogus pilnas artimo meilés, širdingumo ípatiai í menkuosius, í piktádarius, taipo-jau išrodo tasai jo dárbas. Ir negaléjo pasidaríti jo sieløj tas painusis susidúrimas, arba kaip ir sákoma, konfliktas, kurs jo mirties priežastis pastojo.

Ne taip konfliktai atveliami. Ir nieku bûdu gívo, didio žmogaus. Konfliktus tešáalina spindintioji, didiojo žmogaus meilés išmintis.

O versmê viso prakilnumo, šventumo, visos meilés jį tokiam veikime stiprina nuolatai. Todél jo dárbas visuomet ir íra vaisingas. Nors bûtú jo vaisiai ir mátomi tik bûsimose žmoniú kartose."

Taip tárê mano bitiulis. Tíliai atsisveikinau su juo. Ir atsisêdes ší parašiau. *Vidûnas.*

ROŽËS MEILË.

Poëmas.

Nejutus kart gražus priêjo vâkaras.
Ir palengva iš pâgirio ir iš pakrûmiú
uz jo pradêjo slêpiningai kilt naktis.

Ejau sau vienas pasivaikštioti giraitêj,
kuri Rambînâ puošia palei Nâmunâ.
Ir ten sustojau žvelgt zemîn, kur žmonês vargsta.

Matiau, kaip grízt namon visi jie ruošêsi
trobelêse paslêpti savo rûpesnius.
Tad vienas ir likaus gamtos tolîbêse.

Ir jos pabudo. Tart pradêjo veik visur.
Vêjelis atpûtê ir glostê mano veidus
ir plaukuose parauses slêpês mediuose.

Tuojau ir pratarê berzelis, aužuolai.
Pleputê-drebulê vël garsiai sušnabzdêjo.
O žolei palingâvus sucirpê žiogai.

Apuoks sukliko. Varnos krankê mediuose.
Per mano tákâ leidosi opšrus í krûmus.
Nubêgo lâpê uodega vingiuodama.

Visaip mân reiškês prietemos gamta.
Žvalgiaus, klausiaus, jeib jâ ir visâ pasitiktiau.
Tai ir gausiau atplûdo iš visû šaliú.

Net srovêmis aplink pradêjo liet kvapus.
Juose gales tur bût jinai íra sutelkus
vilioti žmogui pastebêt jos slêpinus.

Oi gamta, nuostabiai žmogauspi tu tili!
Regiu, kaip jo gívibêj bûti nori tu visa!
Tai atsiverk! Mielai klausaus to, kâ tari.

Ir ízengiau í sodâ, kur saulêgrežês
sau pákrâstiuose dailiai stovi ilgoj eilêj.
Nusvirusios miege jau buvo jûjû galvos.

Priêjes pažvelgiau í veidâ vienai, kitai.
Ir nuzengiau tolîn. Bet tai jos sudavê
laikídamos sau burnas juokties iš manes.

Mat, buvo dêjusiosi visos snaudantios,
jeib aš artín prietiau jû suvokt slaptîbêj.
Nerâdus nieko, mano pašiepê aklumâ.

Atsigrêžiau. Bet vien rozes tenumaniau.
Saulêgrežês, vël apsimetusios miegu,
tilêjo. Tai šventiklon pas rozes zengiau.

Jû eilês ípatingam skritulij židêjo.
Dalintas buvo kaip krízu jis lísêmis.
Nuo jo tili maldos dvasia atkilo rozíu.

Jū tamsiosios sodintos līsiū gāluose
tik bērē iš 9ešēliū savo kraujo varso lāpū
nulinkusios su naktimi keringā kvāpā.

O ta Svēta grozē, kuri žmogaus taip laukia!
Mielai, kā ji māt teikē, gēriau prazengdams.
Visumetu tur būt gamtos sapnai tik plaukia.

Ir dār pazvelgt viliojo krīžiaus vidurīs.
Tše iš nakties tamsos dangun pakēlus veidā
rausva sau Svietē rozē kupina grozībēs.

Jos kvāpas taip kaip mīlimos mergaitēs rankos
augštīn manespi tiesēs lenkdamos māt gālvā,
jeib meilēs pilnā josios sielā aš apglobtiau.

Tuoj neapsākoma grozē mane ir pildē. —
Jau tūlā kartā nuējau. Tai vēl grīzau.
Vis līg vadino. Līg atsigērēti negalējau.

Tad vēl prisilenkiau. Rausvoji tiesēs
augštīn ir meilēs gausumu visa ji gobēs
manespi ir pasieko skaistiai mano lūpas.

Līg būt iš amžinībēs net panovartū
sukiles rozēs diaugsmas arba skausmas,
taip neapsākamai giliai māt sieloj suvirpējo.

Tilējau. Ko manīt nebuvo. Ir aš nemāstiau.
Žinau, taip tik gamta gāl pasitikti žmogū.
Ir tuo išlengvo ī sapnus aš nuejau. — —

Vël žemēn rītmetī saulutē Sviesā liejo
ir laimino visus, kurie tai jausti gāli.
Tuoj skubinaus pazvelgt, kur rozē māt židējo.

Sirdis suskudo. Negaliu nei apsakīti.
Kaip koks vainikas ant kapelio ten gulējo
aplinkui stiebo rozēs lāpai paguldīti.

Skaidrus rasos lašelis saulēje mirgējo
ant stiebo gālo, kur židējusi rausvoji,
ir tārē: Mat, rozelē taip labai mīlėjo. *Vidūnas.*

IS KASDIENIO MANO PRIETIROS.

Tikimi žmonės.

Ant kalnelio pagirij gyvena Prūsū Lietuvoj žmonės.
Apilinkis ir apskritai padaira ten labai grazi. Nenuostabu,
kad nekartā jau žmonės didesniū vietoviū paklausē, ar
gīventojai nepriimtū vāsarai svetiū ī savo gīvātā. Paga-
liaus ir priēmē. Ir gīveno juose koki garbinga pilietē
vāsaros laiku. Pati rūpinos valgiu. Gīventojai nezadēje
valgīdinti. Mums paklausus, kur ji gaunanti viso, kas
maistui reikalinga, pilietē pasākē, kad Seimininkē jai pa-
rodusi, kur viso-ko ĩra ir liepusi imties, kiek reikia. Taip
ir dāranti ir kiekvienā mažmozī, pasiēmusi, tuoj prisi-
rāšanti. Pirm grīztant namon, vietovēn, ji padāvusi ap-
rašītā laiškā Seimininkei, toji prirāšiusi kainas, ir viešnia
apmokėjusi, kā skelėjusi. Mane tat māžumā nustebino.
Žinau, kad toks būdas seniau rods buvo randamas Lietu-
viuose. Bet matīt, kai-kur dār ir šiandien uzlikes. O
gāl tankiau negu tūli māno. Suprantamas toks mātīmas.
Paprastai nūdien vieni tik žiūri, kad iš kitū kuo-daugiau
pasiplēšus. O mūsū raštija gana dažnai parodo, kad ir Lie-
tuviai tokiu būdu iš viens-kito naudos traukia. Diaugsmas
todėl kuo-didesnis, kad savo akimis kartā matai, jog ĩra
žmoniū, kurie visiškai teisūs ĩra ir vienas kitu pilnai tiki.

Apvaizda.

Klausiaus neseniai mokslininko pamokas. Aiškino
jis filozofu Schopenhauer mokslā apie sātīkī tarp žmo-
gaus būdo ir likimo. Ir ta proga jis apie save tokī
dalīkā papāsakojo. Buves jis Alpuose. Norēdamas uz-
kopti ant kazī-kokio augšto kālno, jieškojes sau draugā-
vedējā, kurs keliā augštīn pažīsta. Bet niekaip nerādes.
Tai pasirīzes eiti sau vienas pasiekti kitā kalnū viršū,
kurlink tākās netoks pavojingas. Uzropes ir sugrīzes.
Bet kojas buves taip susizeides, jog antrā rītā negalējes
niekaip apsi-auti bātū, ir turējes pasilikti svetnamij gīdītūs.

O ligiai tā rītā atējes zmogus, kurs sākes kopās augstīn šio mokslinīko norēto kālno viršūnēn ir mielai imtū drauge dār ir kitā. Tiesiog ūzes papāsakotojas, kad negalējes eiti su tuo zmogumi. Tasai norējes vākarā grīzti. Bet negrīzes. Eje zmonēs jo jieskoti ir rāde jī nukritusī ir uzsimušusī. "Nestovētiau dabar šišon ant katēdros, jeigu būtiau galējes eiti su juo," pridūrē mokslinīnkas. "Ir šiandien dār negaliu pašālinti jausmā, kad lig koks aiškus kaži-kieno zinojimas mano likimā īra valdes. Būtiau kartu su tuo vedēju zuves." *Vds.*

APŠVALGA.

Mūsū laiko zīmiai ir zmogus. Daug esame laikraštiose pasiskaite apie karus Balkāno pasiausalij. Karams kiek pasibaigus, ējo zinios per laikraštus, kaip labai nezmoniskai kareiviai ten īra zmones kanīne ir zude. O kad dabar ziūrime ī laikraštus, apie karus berods nieko nerandame pašita. Bet pranešama, kaip zūva nuolatai zmonēs baisia mirtimi. Nusiduoda tai šišon, tai ten baugios nepalaimos. Dega laivai ant jūrū ir dega ore. Ir zmonēs netikētai miršta nei nemanīdami, kaip greit mirtis uzeiti gāli. Jau beveik visai nei negāli kiti tikrai numanīti, kokia skaudi tokia mirtis īra. Beabejonēs, zmonēs īslengvo pranta ziūrēti ī tai, kaip ī prastā dalīkā. Greitai būs maziau atsargūs ir zūs ir gī — zudīs. Taip ir jau īra. Nevien apie nepalaimas rāšo laikraštiai. Rodos senai nebuvo pranešama

taip dažnai, kad zmonēs zudē viens kitā ir save, kaip pastaru laiku. Priezastiū tām labai daug īra. Vienā jū jau minējome. Bet pastebēti kitai, tām īpatiai šī rašīnelī tvērēm. Jau senai zinoma, kad jēga nenīksti īs gamtos gīvenimo. Kaip ir galētū? Kur nudingtū? Kad kuomet rodosi tai nusiduodant, tad īra tat tik jēgū persikeitimas. Taip sākē mokslinīkai apie fizikos gales. Apie psychos, paveikslui: apie jausmus, geismus, karštumā, sāko, kad tos netikētai nedingstantios, bet gī dār augantios. O jos vis ir pasilieka gamtoj, mūsū zemēs gīvenimo sritīje. Kad zmogus miršta, nedingsta jo geismai, troškīmai, ir tt. Jos pasilieka kaipo gīvos gālēs ir apsireiškia kuomet tām īra sālīgū. Kuomet kur-noris īra sukiles kāro ūpas, kāro pavojus daug didesnis negu kitais laikais. Kuomet daug zudoma zmoniū, zmonēs tarsi uzsikretia zudīmo

liga. Ir īs visai niekingos priezasties sau ar ir kitām gālā padāro. Kai-kurs Anglas tīrinējes tas priezastis, kurios vertusios visā zmoniū skaitiū save zudīti, ir rādes, kad buvusi dažniau tiktai akies mirksnio mintis, kuri zmogui "atplaukusi" ir prie to nelemto veikimo vārusi. Psychos gālēs, taip reikia manīti, kaip kokie diegai tarsi ore plaukia ir tše prikimba, kur jīems tinkama dirva. Zmonēs savo geismais, troškīmais, mintimis visā psychos pasaulī drumsto arba ir skaidrina. Ir todēl reikētū kiekvienām rūpinties, kad nepasidarītū kaltu negero kitojo veikimo. Kuomet kiti pikta, bloga māno ir geidia, reikētū mums manīti gera, lāba. Kad tversime daugiau gīvībe branginantias mintis, zmonēs nemes jos taip šalin, kaip kokia nevertā šuke. O rodos, zmonēs tvirtinant ir saugojant visai gīvībe, nepasidarīs ir tiek nepalaimiū. Rodos pātis gamtos jēgos prisīsunks gīvībe saugojantiomis mintimis ir linkīmais. Ir visa gamta nedidīs tiek zuvimā, bet tvirtīs gīvenimā.

Vokietīū atsiminimū šventēs šiais metais tur būt 18. Spālio augštiausiājī laipsnī pasieko susirinkus kunigaikštiams, karāliams ir kaizariui Leipgīe prie "tautū mūsio" paminklo. Kaip zinoma, pirm 100 metū ten didiojo Napolēono gālē zīmiai pradējo nīkti. Ir jo vīrāvīmas Airopoj buvo po ne-

ilgo laiko uzbaigtas. Rīkāvo tuomet tūli Airopos valdonai, bet īpatingu dvāsios sukilimu diaugēsī ir veik visos tautos. Tā nūdien atmenama. Ir nēra nuostabu, kad Vokietiai īra labai viso to apimti. Kas neatsimīs mielai didiū savo tēvū darbū! Īpatiai smagu prisiminti to, kad jie daug ir mielai īra aukoje: turtū ir kraujo. Apie tai nuolat ir kalbama. Mūsū, būtent Prūsū Lietuviai tame Vokietīū diaugsme taipo-jau dalīvauja. Teisībē, kad ir jie daug īra prisidēje prie Napolēono gālēs sugriovimo. Tik mūsū laiku tokios šventēs jau beveik īra ir pavojus. Labai lengvai sukīla ir nekanta prieškitātautius, pasididiāvīmas pasīgīrimas, kitū nupeikimas. Tautos nūnai gīvena labai īpatingu ūpu. Todēl visa-tai negāli derēti zmoniū pāzangai. Dār gī apstemsta mānīmas apie tai, kān Napolēonas veik visā Airopā paveikti leistas buvo ir kān tautos jo valdīmā griovē. Reikētū numanīti ir apie tai kalbēti, kad tokie nepaprasti atsītikīmai, toks zmogus, kurs pasaulij sau līgaus neturi, neapsireiškia gīvenime be tām tikrū īstātīmū, be Dievo vālios. O pažīstant hīstoriā, beveik rodosi, jog būtū Airopa māzumā toliau pāzengusi, jeigu Napolēonas būtū nors kelis metus ilgiau valdonu pasīlikes, bet suvaldīdamas daugiau savo gīrius troškīmā. Ta didioji jo īda jī labai kludē būti pilnu likimo īrankiu Airopos tautū

lābui. Jo puolimas neatnešē tautoms, ko jos tikējusios buvo. Ir iš to matīti, kad žmoniū pažanga ne iviksta staigu. Iš lengvo, tikru pasistengimu tenu einame tolīn. Rodos todėl, kad su augstiau pakeltu žvilgiu reikētū tokias šventes surengti. Tad jos būtū tikrai naudingos. Mes Lietuviai turime priezasties tose šventėse dalīvauti tikrai kaipo geri ir visumet prieš Vokietius patogiai pasielge kaiminai. Bet ar Vokietiai tokiu-jau diaugsmu pagerbtū tautine kokiā mūsų švente, nors ir visai be politikos rengiamā?

Lietuviū tautos negarbė ir garbė. Įpatinga, kad ligiai šiuo laiku priversti esame to atsiminti. Beveik šimtmetius Lietuviai pātis ėra kartu su kitā tautiais peike ir naikine Lietuviū tautos gīvibe. Nėra Lietuviai visumet buve maži silpnutiai. Lenkū historios didvīriai veik visi ėra Lietuviai. O Rūsū ir Vokietiu historioj surasime taipojau ne vienā garsū Lietuvī. Tiktai savo tautos lābui nedaug jū gīveno. Lietuviu tautos negarbė buvo jau iš seno, kad jie neturėjo ar nors māza teturėjo meilės ė savo tautā, ė Lietuvā. — Dabar tai kitaip. Ir kaip ilgai slopinta liepsna ta meilė žīmiai apsireiškė, kad skaitīdami laikraštius tiesiog nustebome. Amėrikoj tai nusiduoda. Ten Lietuviai tautos nāmo stātīmui tiek aukoja, kad negalima nesusijaudinus apie tai nei skai-

tīti. O nėra tše tik dauguriai, kurie piningus minimām dalīkui sudeda, bet visi, išėmus tiktai kelias grupas. Net vaikai renka piningus. Mergaitės, kurios tikrai nelengvai būs susitaupusios grašius, duoda juos tikru pasišventimu tautos tikslui. Kad kuomet būtume abejoje Lietuviū ateitimi, dabar to negalima. Tikrai historinis dalīkas tas aukū dėjimas Amėrikoj bus Lietuviū tautai. Ir gera, kad visū tū aukū dāvusių žmoniū vardai pavardės būs surašitos. Pasilikis jos tautos atminimui. Įpatiai pastebėtina ėra dār ir tai, kad šis naujas Lietuviu apsireiškimas nėra sukeltas kruvinū karū. Visai ramiame gīvenimo bėgīje jis ėra pasirodes vien atsimerant Lietuviu tautos padėjimo. Kultūros, doros, dailės kėlimui, apšvietos tvirtinimui Lietuviai deda aukas o tuo diaugiasi. Tikrai mes Lietuviai gālīme gėrėties šiais šventiu laikais tuo, kas mūsų tautoje nusiduoda. Nors ėra ir daug, kas mus vertia mažais būti ir nesididiuoti.

"Sāntaros" draugijū suvaziāvimas iviko 19. 8. m. Tilzėje. Buvo svarstomi vīriausiai mūsų darbai. Nelabai mes jau veikiame. Ir tik viena antra draugija tesinaudoja tuo, kas kartā "Sāntaros" sumanīta, kaip paveikslui Klaipėdos "Vienībė". Gāl žiemos laiku dārbas geriau pavīks. Su įpatingu stropumu ėra dirbes "Lietuviū Klubas" Tilzėj. Jis kas savaite vienā

kartā susieina. Ir kas kartā nors viena antra kalba ėra sākoma. Todėl labai nuostabu buvo, kad "Klubo" priėmimui "Sāntaroj" be jokiū rimtū pasākimū priešinos "Birutės" ėgaliotiniu ir keli jos šalininkai. To susirinkimo vedėjas todėl užbaigdamas dār tītia pasākė, kad reiktū mums šelpti ir tvirtinti be atsizvelgimo ė žmogū tā dārba, kurs tautinī mūsų padėjimā nors māzumā smagesnī padāro. Priešingumai tarpe pavieniū žmoniū visai neturētū būtū atbojami, kur eina klausimas apie tautos kėlimā.

"Birutės" laikraštis sustojo ėjes. Ir tūli laiko tai didiu nuostoliu mūsų gīvenime. Tai įpatiai mānoma Didioj Lietuvoj ir Amėrikoj. Bet kad su "Birutės" laikraštio zuvimu žūtū ir Prūsū Lietuviai, tai tik jau apsirikimas. Ir "Birutei" gīvenant gālī tas zuvimas eiti savo žingsniu. Tautos išlikimas nerištas tik prie tokios silpnos gijos. Daug ėra veiksnū, kurie tautos gīvibė stiprina. Berods "Birutė" buvo vienas tokiū veiksnū. Tik ji per dažnai tā gerā, kurī ji padāriusi buvo, māžino kitu vėl apsireiškimu. Jos leidėjas tikrai girtinas, kad jo namai lietuviški ėra. Jis ir girtinas, kad jis savo tikslus gana tvirtai vīkina. Tik daugiau ir nieko negalima apie jī pasakīti. Jo įpatingas būdas jām padāro negalima žmones sutelkti, bet veikiau skirti nuo viens kito. O tai tautos atsigavimo vālandai pavojinga. Gāl

su laiku jis ir kitaip veiks. Tuomet kuo-naudingesnis būtū "Birutės" atsigavimas.

Aukū rinkimas Prūsū Lietuvos tikslams labai, rodos, reikalingas dalīkas. Pirm viso Tilzėj mums Lietuviams reikia savo nāmo. Dr. Gaigalatis su "Sandora" Klaipėdoj ėgijo tokī. Tik rodos, kad tas nāmas ne visiškai su pakanta Lietuviū tikslams duodamas. Vienok jis pirktas patios "Sāndoros" piningais. Taip turētū ir kituose dalīkuose būti. Prūsū Lietuviu tarpe ėra gana daugturiū. Jie galētū kazi-kokias aukas sudėti. Jeigu tai nusiduotū, mes iš tikro būtume nuo zuvimo apsaugoti. Bet iš kitū kraštū prašīdami piningū, pātis jū māza ar visai neaukodami māza ir tepasieksime. Mes būsime tikrai atsigāve, kad parodīsime kaip Amėrikos Lietuviai, jog gālīme padėti tautos reikalams trūsā ir piningū. Prūsū Lietuvos duosnumā sužadinti, rodos būtū tuo tarpu svarbiausias tautinis darbas.

Lietuviū Koncertas ir Teātras Klaipėdoj, parengtas Tilziškės "Giedotojū" ir Klaipėdiškės "Vienībės" draugijos buvo 12. 8. m. ir tiek surinko žmoniū, kaip tai Klaipėdoj dār niekumet nenusidavė. Matīt, pradeda ten judėti Lietuviai. Pranešta: Sas. Ateit. Hymn., 3mon. Gerovė ir Suz. Liet., su orch. pal., tūlos dain. vien choro daināvimu. Vaid. Smark. Kruša ir Sigtutė. vds.

PASIKALBEJIMAI.

B. N. Ar buvo kuomet-nors kokie pranašai? Jeigu buvo, tai kas jie tokie ir kokių būdu jie galėjo atspėti ateitį? — Pranašai buvo visumet. Ira jų ir šiandien. Tik nevadinami jie kiekvieną laiką pranašais. Kad trobos statytojas priėjęs prie senos trobos sako: Žmonės, tše reikia siena pataisyti, šiaip troba sugriūs, jis yra pranašas. O mokslininkui - chemikui sakant: Štai turiu tše hydrogėniaus (vandendario) ir oxigėniaus (rūgšto); sumaišysiu dvi dalis pirmojo su vienu antrojo, ir matysit, bus vandens, taip ir nusiduoda, ir jis tikras yra pranašas. Berods galima sakyti, tai toli dar nėra pranašai tokie žmonės; jie tik supranta savo daliką. Tai teisibė. Bet kad ūkininkas kvietiu sėja ir jis pranašauja: tše mano lauke augs kvietiai, o turėjęs gerą sėklą ir lauką gerai apdirbes sako: tše augs geri kvietiai, tai ar jis nebūtų pranašas? Kartais ir neužtinka javai. Užeina visokie orai. Tattiau pirmą jo pranašavimą tikėsimė. Nėsa ir pātis žinome, kad po visų tų sālīgų kvietiai ištikrųjų augs. Visas gyvenimas stovi po istatimais. Ir juos pažindami, galėsime sakyti, kas išeis, kad kartą taip ar kitaip dāroma. Tik reikia pažinti valdantius istatimus. Lengva tuos žinoti, kurie valdo regimā pasauli. Todėl tokių žmonių, ku-

rie tojo dalikuose pranašauja, nevadiname pranašais. Bet ira dar kitų pasauliū, arba kitaip sakant: gyvenimo sritiū. Sale minėto, sakisime fizikos pasaulio, ira doros, mintiū ir dvāsios pasaulis. Ir tše ira istatimū, kuriais viskas nusiduoda. Bet tuos istatimus tik retai kas tepažista. Juos sužinoti visai nėra lengva. Neužtenka tik studiuoti. Reikia tiesiog tinkamai gyventi. Reikia šventam būti. O tai labai sunku. Tokie šventi žmonės istire doros, mintiū, dvāsios gyvenimo istatimus gali sakyti, kas kartą bus. Jie tai pranašai.

Ar žmogus savo trūsu gali įgiti visa-tai, ko jis nori? — Žmogus yra didiausia regimojo pasaulio gālė. Todėl jis ir visa įgija, ko jis nori. Tik ta jo gālė neveikia, kaip zaibas, gāras ar kitos i tai panašios jėgos. Žmogaus noras veikia, kaip augimo viekas, visai išlengvo. Todėl nereikia maniti visa, ko nori, pasiekti už keliū metų. Kartais trunka 200 ir dar daugiau metų, kol nepasipildo, ko žmogaus norėta. O kas negali taip ilgai laukti, tam betikslo ir gī norėti. Bet išmintingieji, kuriems rūpi visos žmonių gerovė, dirba, nors gerai žino, jog vaisius jų darbū teprinoks po 1000 metų, gāl kartais ir dar tolesnėj ateitij. Bet jie taipo-jau žino, kad žmogus neišeina iš savo noro ir veikimo

skritulio ir ne po daug tūkstantiū metų. Viskas jām tenka. Tik nėra tai pilna jo palaima. Jo norū patenkinimas paprasta ira jām sunki našta. Todėl sākoma, reikiā išmokti nieko nenorėti, bet viskā atiduoti, kitiems teikti.

VI. Gr. Kām žmonės linkminas ir nuliūsta, piksta, mīli ir nemīli, keikia ir gerā kalba? — Ne su pilnu noru ir žinojimu žmonės tai dāro. Veikiau galima sakyti, prigimtis žmogūje tai linkma, tai liūdna, tai pikta, tai maloni, ir tt. Prigimtis žmogūje nuolatai taip keitiasi. O žmogui tai ir tinka. Jautiasi tuo gīvu, turtingu. Kitaip jām būtū nuobodu gyventi. Kad jo prigimtis vienai apsirėiskia, kad ji, paveikslui, vis liūdna, jām ir nesmagu. Bet kad žmogus išauga iš prigimties i dvāsios gyvenimā, tuomet jis nuolatai tas pats prakilnus, ramus, tvirtas, ir nebėra jām svarbi ta nuolatinė kaita. Jis

jautia gīvibės versmė dvāsioje. Lig to jo prigimtis turi apsirėiski, kaip sakita, jeib žmogus pagaliaus suprastū, kame pilnesnė, tobulesnė gīvibė.

J. Bak. Ch. Ar ira pasaulij palaima visiems skiriamā o vargdienis jos tik nemoka pasiimt, ar kaip? — Palaima nėra kaip koks daigtas, kurį gali pasiimti. Palaima ira ipatingas sielos stovis. Sitām įgiti neužtenka turėti tik turtūlobiū. Daznai ira taip, kad vargdienis dar greittiau palaimos randa negu lobingasis. Tik vargdienis paprastai tiki, kad palaimingesis tasai, kurs daug turtū turi. Kartais tiesiog tikima, būk turtas esās palaima. Bet visatai ira apsirėikimas. Žmogus turi prakilnesnis pastoti, tuomet jis ira ir palaimingesis. O prakilniām būti nereikia nei turtū, nei lobio, reikia tik širdingumo, doros, reikia pasišventimo tām, kas augsta, teisinga, gražu, ir tt. vds.

NAUJI RASTAI.

(Suteikti "Jaunimui").

Br. Vargšas, Gdynės 3aizdos. Keturveiksmi drāma. Chicago, Ill. 1913. mt. M. G. Valasko leidinis. Kaina 25 Ct. Turinīs, trumpai sakant, toks: Žmogus, pasidāves vogti, paperkamas kitā uzmušti, jeib tojo turtai papirkėjui, uzmuštojo gentiui, liktū. Papirktasis, nuvestas ant tikro kelio atėjusio vargšo-elgetos, atsisāko nuo žmogzudio dārbo. Tuomet papirkėjas pats bando nubengti savo genti, bet jo nuodai tenka nekaltām tarnui. Ir piktādario dārbas pareina i šviesā, jis pats i bausmė. — Daugiau šišon kaip Rugsėjo "Jaunime" minėtame veikalelij regima augusio, nepadarito veikimo. Patartina abu daznai vaidinti. Suliginant su peiktinio turinio vertimais iš kitū kalbū, šiuo-du veikaleliu, kokių

juodu ir nebūtū, tiesiog brangumūnai. — Tik spaudos ir kalbos klaidū — jau tik perdaug.

James Allen-St. Biežlis, Iš Sirdies. Chicago, Ill. Išleido Jonas Ilgaudas 1913. mts. Kaina 15 Ct.

James Allen-St. Biežlis, Kaip Žmogus mąsto. Chicago, Ill. Išleido Jonas Ilgaudas 1913. mts. Kaina 15 Ct. Abu rašteliu reiškia, kad pradeda rasties ir tokiū žmoniū Lietuviū tarpe, kurie pasiima labai naudingus kitātautiū raštus ir vertia juos Lietuviū kalbon. Toji berods galētū būti nors mažumā geresnė. Vėljame tiems rašteliams daug skaititojū.

Gerhard Hauptmann-J. Laukis, Audėjai. Penkiū veiksmū drāma. Chicago, Ill. Išleido Jonas Ilgaudas 1913. mts. Kaina 50 Ct. Vienas tai geriausiūjū Hauptmanno veikalū. Vaidinamū asmenū ir kiekvienas lig iš akmens kāltas. Labai naudinga Lietuviams rašitojams tā drāmā studiuoti. Tik neraz jie didio tše žmogaus. Bet pagirtina labai, kad toks veikalas verstas Lietuviū kalbon.

Harry L. Newton - J. Ilgaudas, Namai Pragarai. Vienveiksmė komėdielė. Chicago, Ill. Išleido Jonas Ilgaudas 1913. mts. Kaina 10 Ct. Niekis. Bet ĩra gana kvailiū, kurie tur būt ir jį vaidis ir tuo pasimėgs.

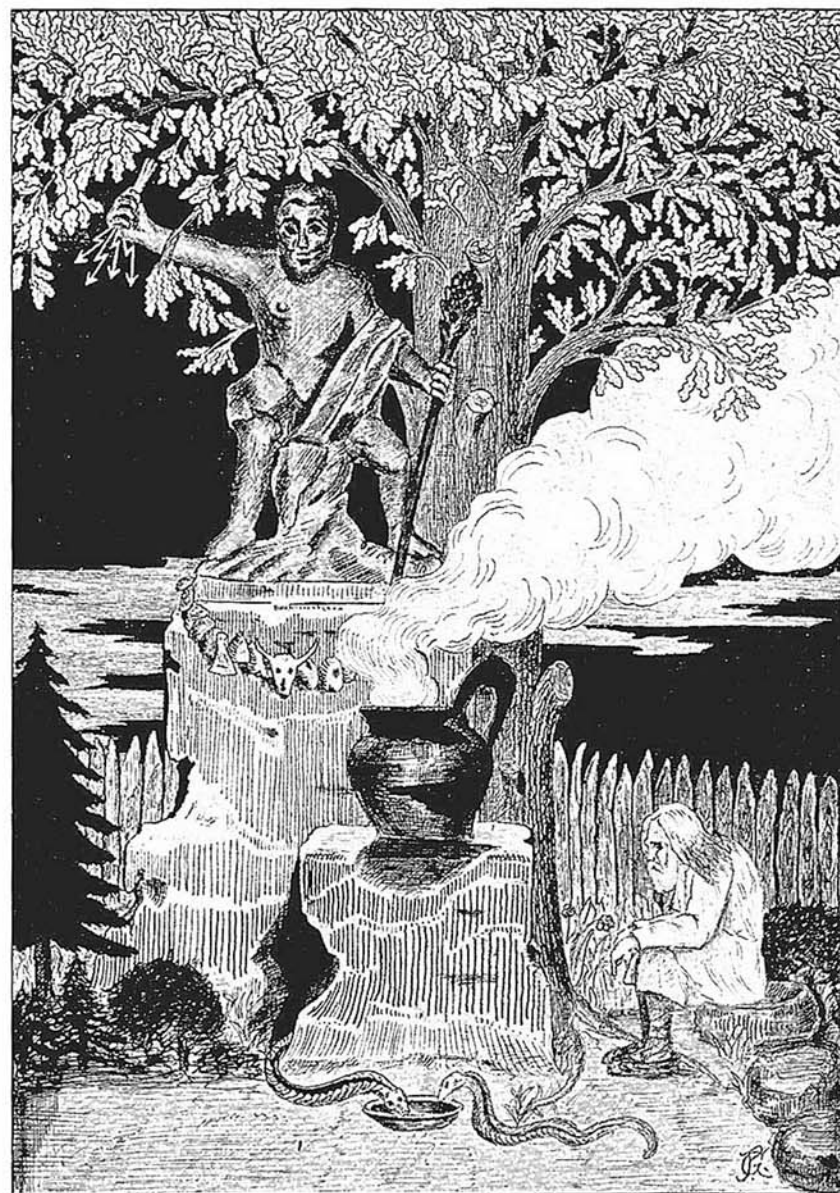
Vidūnas, Lietuvos Pasakelė. Vienveiksmis dramatinis poėmas. Tilžėj 1913. mt. Išleido Rūta. Kaina 50 Pfg. (25 Kap., 15 Ct.). Labai vėl gražus išleidimas. Raštelis atspaustas su dviem spalvom. Tatiou kaina suliginant labai maža. Norima, kad ši raštelį galētū ir vargdienis Lietuvos išitiekti Vds.

Iš leidėjū - rašitojū pusės.

Pastebėkite: Kurs surinks būsimeis, tai 1914. metams, "Jaunimui" 3 naujus ėmėjus ir piningus atsiūs pirm 1. Sausio 1914. mt., tas gaus už trūsā 1 egz. naujausio Vidūno rāsto: Lietuvos Pasakelė; kurs surinks 5 naujus ėmėjus, gaus 1 egz. Mūsū Laimėjimo, už 10 ėmėjū 1 egz. Amžinos Ugnies (nerištā) už 12 — 1 egz. Amžinos Ugnies gražiai ĩrištā. Bet kurs nori, gāli ir kitus tos patios vertēs Vidūno rāstus pasiprašiti. — "Jaunimas" siuntiamas ĩ namus už 2,40 Mk. metams, ĩ Didijā Lietuvā už 1,25 Rublī, ĩ Amėrikā už 75 Centus, pavienis numeris už 30 Pfg., 15 Kap. arba 10 Cent. — Iš Did. Lietuvos galima piningus siūsti ĩdedant ĩ laiškā popierinī Rublī, o 25 Kap. post. markėmis. Bet nereikētū ĩdėti markes už visa 1,25 Rbl. Laiškā reikētū ĩrašidinti. „Jaunimo“ tām nesiuntiamė, kurio adreso neišskaitome. — Prāeitū metū "Jaunimas" ĩra dabar gaunamas ir gražiai ĩrištaz už 3,50 M., 1,70 Rbl. arba 1 Dol. Gaunami ir "Saltiniai" nerišti už 2 M. metams, rišti už 3,50 M., 1,70 Rbl. arba 1 Dol. — Rāšant ĩ "Jaunimā" ĩsakiai prāšome tikrajį gatvės numerī dėti.

Už leidėjus - rašitojus

Martin Aszmutat, Tilžėj, (Tilsit) **Garnisonstr. 9.**

Pāsakū Žininas.

P. Golovnia.